HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

קדשי מזבח [א]מצטרפין זה עם זה למעילה [ב]ולחייב עליהם משום פיגול ונותר וטמא קדשי בדק הבית מצטרפין זה עם זה א] (א)[ג]אחד קדשי מזבח (א)ואחד ב] קדשי בדק הבית מצטרפין זה עם זה למעילה: גמ' השתא יש לומר ג] דקתני אחד קדשי מזבח ואחד קדשי בדק הבית דהאי קדושת הגוף והאי קדושת דמים אפ"ה קתני מצטרפין זה עם זה קדשי מזבח עם קדשי מזבח מיבעיא משום דקתני עלה לחייב עליהן משום פיגול נותר וטמא דקדשי בדק הבית לא ד] איכא הכי משום הכי קא פליג ליה ° א"ר ינאי [ב]מחוורתא אין [ד]חייבין משום מעילה אלא על קדשי בדק הבית ה] ועולה בלבד מ"ט דאמר קרא [1]נפש כי תמעול מעל ו]מקדשי ה' קדשים המיוחדין לה' יש בהן מעילה אבל קדשי מזבח אית בהו לכהנים ואית בהו לבעלים תנן קדשי מזבח מצטרפין זה עם זה למעילה מדרבנן [ג]קדשי קדשים ששחטן בדרום מועלים בהן ז] מדרבנן תנן [ד]הנהנה מן החטאת כשהיא חיה לא מעל עד שיפגום כשהיא מתה כיון שנהנה כל שהוא מעל מדרבנן ומדאורייתא לא והתניא [ה]רבי אומר [2]כל חלב לה' לרבות אימורי קדשים קלים למעילה מדרבנן והא קרא קא נסיב לה אסמכתא בעלמא [ו]והא אמר עולא אמר רבי יוחנן קדשים שמתו יצאו מידי מעילה דבר תורה במאי אילימא בקדשי בדק הבית אפילו כי מתו נמי לא יהא אלא דאקדיש אשפה ח] לבדק הבית לאו [ז]אית בה מעילה אלא ט] קדשי מזבח (א) דאורייתא מי אית בהו מעילה אלא הכי קא אמרי דבי רבי ינאי מהאי י] קרא קדשי בדק הבית שמעין מינה קדשי מזבח לא שמעין מינה:

מתני'

למעילה. שאם נהנה מב' מיני קדשי מזבח בשוה פרוטה מעל. ומצטרפין נמי לכזית לחייב עליהן משום נותר או פיגול או טמא או (לכזית) לחייב משום מעלה בחוץ: **קדשי בדק הבית מצטרפין זה עם זה למעילה.** אבל פגול ונותר וטמא אין בהן משום דהני לא נהגי בקדשי בדק הבית וקדושת דמים נינהו: **קדשי מזבח וקדשי בדק הבית מצטרפין זה עם זה למעילה.** אבל לא לדבר אחר יא] ומש"ה קא פליג לה מתניתין דתני קדשי מזבח בפני עצמן וקדשי בדק הבית בפני עצמן: יב] **גמ' א"ר ינאי מחוורתא.** דבר ברור הוא כמו (ב) במחוורת עליו (נזיר דף סג.): **שאין חייבין קרבן מעילה וכו' תנן וכו':** יג] **ומתרץ מדרבנן.** הוא דאית בהו מעילה בקדשי מזבח אבל לא מדאוריי': **הנהנה מן החטאת כשהיא חיה לא מעל עד שיפגום.** כגון שרכב עליה והכחישה כדמפרש בפירקין דלקמן (דף יט.) דבחטאת בעלת מום מיירי דקיימא לדמי לפיכך מעל שהפסיד להקדש שפחת מדמיה וכשהיא מתה כיון שנהנה ממנה אע"פ שלא פגם מעל דלאו לדמי קיימא שאין פודין את הקדשים להאכילן לכלבים (פסחים דף כט.). (ג) האי מעל נמי מדרבנן: **והא קרא קא נסיב.** לאשמועי' א) [דמדאוריי' מעל]: **יצאו מידי מעילה דבר תורה.** משום דכתיב קדשי ה' וכיון דמתו לא חזו לקדשי ה': **ובמאי.** קמיירי עולא אילימא בקדשי בה"ב אפי' מתו נמי לא יצאו מידי מעילה לא יהא אלא דאקדיש אשפה מי לא קדשה לדמיה דאית בה מעילה ה"נ דאי אקדיש בהמה לבדק הבית אע"ג דמתה קדשה נמי לדמים ואית בה מעילה: **אלא פשיטא דבקדשי מזבח מיירי.** ולאחר מיתה יצאו מידי מעילה דבר תורה מכלל דבחייהן יש בהן מעילה מדאורייתא וקשיא לרבי ינאי (ד): אמר לך ר' ינאי אין ודאי בקדשי מזבח נמי אית בהו מעילה מדאורייתא אבל ט) מהאי קדשי ה' דקרא דנפש כי תמעול מעל לא שמעינן מיניה אלא קדשי בדק הבית יד] דמחוורין לה' אלא מקרא אחרינא נפקא לן דקדשי מזבח אית בהו מעילה דכתיב ואיש כי יאכל קדש בשגגה וגו' (ויקרא כב) דבכל קדש מיירי:

קדשי מזבח מצטרפין זה עם זה למעילה. אם אכל טו] בשר עולה זו חצי זית ומבשר עולה אחרת חצי זית חייב קרבן מעילה וכן למ"ד לקמן (דף יח:) דמעילה בשוה פרוטה אם אכל חצי שוה פרוטה מזו וחצי שוה פרוטה מזו חייב: **ולחייב משום פיגול ונותר וטמא.** שאם אכל חצי זית מזה וחצי זית מזה חייב כרת קדשי בדק הבית מצטרפין זה עם זה למעילה ואם נהנה חצי שיעור מזה וחצי שיעור מזה מעל: **אחד קדשי מזבח ואחד קדשי בדק הבית כו'.** שאם נהנה כחצי זית בשר י) קדשי מזבח וכחצי זית מבשר שהוקדשה לבדק הבית מצטרפין: **השתא יש לומר.** קתני אחד קדשי מזבח ואחד קדשי בדק הבית מצטרפין כדקתני בסיפא דמתני' קדשי מזבח עם קדשי מזבח מיבעיא ואמאי קתני רישא דמתניתין וא"ת ומאי קא מתמה וכי אין דרך משניות בהרבה מקומות ששונה בהן בזה הענין בזו ואף זו י"ל דפריך משום דרישא טז] מכלל סיפא היא דאחד קדשי מזבח ואחד קדשי בדק הבית משמע בכל ענין בין קדשי מזבח עם קדשי בדק הבית בין קדשי מזבח עם קדשי מזבח בין קדשי בדק הבית עם קדשי בדק הבית וא"כ אין זה שיטה דזו אף זו אם היה רוצה לשנות בזו אף זו ה"ל למיתני בסיפא קדשי מזבח מצטרפין עם קדשי בדק הבית: **משום דקתני עלה ולחייב עליו משום פיגול ונותר וטמא.** דבקדשי בדק הבית לא איכא הכי מש"ה קא פליג ליה כלומר לכן שנאה בבבא ראשונה לעצמה משום דלא הוה שייך למיתני ולחייב עליה משום פיגול גבי סיפא דקתני בה קדשי בדק הבית וכיון דקתני קדשי מזבח עם קדשי מזבח לחודייהו בחד בבא תנא נמי כה"ג בקדשי בדק הבית ואע"ג דמסיפא שמעינן להו: **מחוורתא.** יז] לומר דבר ברור ומחוור הוא זה י) אבל קדשי מזבח אית בהן לכהנים ואית בהו לבעלים הלכך לית בהו מעילה ועולה נמי עורה לכהנים ובסמוך פריך עלה טובא עד דקאמר במסקנא יח] דלרבי ינאי ר"ל כי מזה הפסוק לא נפקא לן מעילה בקדשי מזבח וא"ת והא בשילהי תמורה (דף לג:) א"ר ינאי דאין מעילה מפורשת מה"ת אלא בעולה בלבד שנאמר מקדשי ה' אלמא משמע איפכא דבקדשי מזבח מפורשת מעילה יותר מקדשי בדק הבית והכא קאמר איפכא י"ל דלא קשו אהדדי יט] דה"פ י) לא קאמר בעולה לאפוקי בדק הבית דהא ודאי משמע מתוך הפסוק דמקדשי ה' כ] בקדשי בדק הבית יש בהם מעילה וליכא מאן דפליג אהא כא] אלא בא ר' ינאי לומר כב] דחטאת ואשם אין בהם מעילה מפורשת שאינם מיוחדים לשם כמו עולה כג] וה"פ דהתם אין מעילה מפורש בקדשי מזבח אלא בעולה והכא דקאמר אלא על קדשי בדק הבית לא אתי לאפוקי עולה דאיקרי קדשי ה' שהיא כד] קריבה למזבח ואע"ג דעורה לכהנים אין בכך כלום דמ"מ כה] דהקרבה עיקר ולא אתי אלא לאפוקי חטאת ואשם וה"ק הכא אין חייבין משום מעילה אלא על בדק הבית דבקדשי בדק הבית מילתא פסיקא היא דאית בהו מעילה אבל בקדשי מזבח לא הויא מילתא פסיקא מ) דליכא מעילה כו] אלא בהו בעולה והיינו הא דקאמר אבל קדשי מזבח אית בהו לכהנים ואית בהו כז] למזבח כלומר בהני הוא דלית מעילה דהיינו חטאת ואשם דעולה מיקריא שפיר מיוחדת לשם כיון שכולה כליל נ): **כשהיא** חיה **לא** מעל עד שיפגום. הא פגם אית בהו מעילה כח]: **ואפילו כי מתו** כט] (להו) [נמי] **לא יהא אלא דאקדושי אשפה כו'.** כלומר דשייך שפיר מעילה דלא גרעי מאשפה והקשה רבנו חיים הכהן ל] גדול מי דמי אשפה ראויה לפדות אבל האי לאו בר פדיון הוא לא] דלאו בר העמדה והערכה י"ל דשמא קסבר קדשי בדק הבית לא היו בכלל העמדה א"נ לב] מי לא עסקינן ° דהעמידן מחיים ולא הספיק לפדותן מחיים עד שמתו ואפ"ה קאמר עולה דילאו מידי מעילה וא"ת תיפוק ליה דלא מעל משום לג] דאמר אין פודין את הקדשים להאכילן לכלבים ואפילו לד] בקדשי בדק הבית אמרינן בפרק כל שעה (פסחים דף כט.) דליכא ס) מעילה י"ל כדפי' שם דוקא להאכילן לכלבים לה] אבל לשאר הנאות פודין (כגון) בקדשי בדק הבית כגון להסיקן תחת תבשילו ולהכי שייך הכא בקדשים שמתו מעילה לו]: **מהאי** קרא קדשי בדק הבית שמעינן. כלומר מקרא דמקדשי ה' לא נפקא לן אלא קדשי בדק הבית ולא קדשי מזבח ונפקא לן קדשי מזבח מקרא דלעיל דכל חלב לז] וי"מ דל"ג לעיל והתניא כל חלב אלא גרס והא קרא קא נסיב לה פי' ר' ינאי קא מפיק מקרא בסוף פרק כל הבשר (חולין דף קיז.) דאיכא מעילה ע) דמקיש פר כהן משוח לזבח שלמים מכאשר יורם מיהו נראה למורי שי' דגרס והתניא כל חלב והא דלא פ) מפיק מרבי ינאי פשיטא ליה דמדרבנן קאמר ואסמכתא בעלמא אלא פריך מקרא דכל חלב והיינו קרא דמפקי מיניה במסקנא דיש מעילה בקדשי מזבח ואם תאמר והיאך נפקא ליה מיניה לח] קדשי קדשים והא לא איירי קרא אלא באימורי קדשים קלים י"ל דכיון דאפקינהו קרא דמקדשי ה' מההיא דרשא דקאמר לעיל דדוקא קדשים המיוחדין לשם צ) לט] אלמא לא דרשי מיניה כלל אלא מוקמינן ליה בכל קדשים מ] כן נראה למורי:

חמשה

מסורת הש"ס

א) [מלות אחד ואחד ליתא במשנה שבמשניות], ב) [תמורה לג: ע"ש], ג) לעיל ב., ד) לעיל ב: לקמן יח., ה) תמורה לג: חולין קיז. [כריתות כג:], ו) לעיל ב. יב., ז) מי לית צ"ק, ח) צ"ק, ט) מהאי קרא דנפש כי תמעול מעל מקדשי ה' לא שמעי' כו' צ"ק, י) מקדשי מזבח צ"ק, כ) הוא זה הס"ד ואח"כ מה"ד אבל קדשי מזבח כו', ל) דר"י לא קאמר כו' צ"ק, מ) צ"ל דליכא מעילה בהו אלא כו', נ) [וע"ע תוס' זבחים מה. ד"ה רואה], ס) גי' צ"ק איסורא, ע) דמקיש זבח שלמים לפר כהן משוח מכאשר יורם כו' צ"ק, פ) גי' צ"ק פריך מרבי ינאי גופיה דפשיטא ליה וכו', צ) אבל לא קדשי מזבח דרשינן מיניה כל לה' ומוקמינן ליה כו' צ"ק,

הגהות הב"ח

(א) גמ' אלא קדשי מזבח בחייהם נמי דאורייתא לית בהו מעילה: (ב) רש"י ד"ה א"ר ינאי וכו' במחוורת עליו נ"ב כמו לא חוורתא דמס' קדושין דף לט ע"א: (ג) ד"ה הנהנה וכו' לכלבים ומשני האי מעל: (ד) ד"ה אלא וכו' לרבי ינאי ומשני אמר לך כצ"ל והד"א:

גליון הש"ס

גמרא א"ר ינאי מחוורתא. עיין זבחים דף מה ע"א תוספות ד"ה רואה אני: **תוס'** ד"ה ואפילו כו' דהעמידן מחיים. עיין חולין קלה ע"א תוס' ד"ה והא וצ"ע:

שיטה מקובצת

א] זה למעילה ועל תיבות אחד ואחד נרשם קו למעלה להורות כי לפ"ד ראוי למחקו: ב] וקדשי בדק: ג] אות ד' מתיבת דקתני נמחק ועל תיבות קתני אחד ואחד נרשם קו למעלה להורות כי לפ"ד ראוי למחקו: ד] לא ס"א ליכא מש"ה כו': ה] הבית בלבד תיבת ועולה נמחק: ו] מעל וחטאה בשגגה מקדשי: ז] בהן ה"נ מדרבנן: ח] אשפה אילו אקדיש אשפה לבדק הבית לאו מי לית: ט] אלא לעולם קדשי מזבח נמי דאורייתא אית בהו: י] מהאי ס"א קדשי דקרא קדשי: יא] אחר הס"ד ומה"ד [גמ'] מש"ה אות ר' נמחק: יב] עצמן אמר תיבת גמ' נמחק: יג] תיבת ומתרץ ל"ש: יד] הבית דמיוחדין לה' תיבת דמחוורין נמחק: טו] אכל מבשר עולה: טז] דרישא בכלל סיפא אות מ' נמחק: יז] מחוורתא כלומר: יח] דר' ינאי אות ל' נמחק: יט] אהדדי דהתם לא תיבות דה"פ נמחק: כ] ה' דבקדשי בדק: כא] אהא נ"א ולא בא ר' ינאי אלא למעוטי חטאת ואשם דלית בהו מעילה מפורשת: כב] לומר אלא דחטאת: כג] עולה שכולה כליל וה"פ כו' מעילה מפורשת מן התורה בקדשי: כד] שהיא כולה כליל למזבח תיבת קריבה נמחק: כה] דמ"מ הקרבה עיקר אות ד' נמחק: כו] מעילה בהו אלא בעולה: כז] בהו לבעלים כלומר תיבת למזבח נמחק: כח] מעילה הס"ד ומה"ד והתניא רבי אומר כל חלב לרבות אימורי קדשים למעילה ומשני מדרבנן ופריך והא קרא קא נסיב לה ומשני אסמכתא בעלמא הוא וי"מ דלא גרסינן והא תניא אלא גרסינן והא קרא קא נסיב לה פי' ר' ינאי דמפיק מקרא סוף פרק כל הבשר דאיכא מעילה בקדשים קלים דמקיש פר כהן לזבח השלמים מכאשר יורם ומיהו נראה למהר"פ ז"ל דגרסינן והא תניא רבי אומר כל חלב והא דלא מפיק מקרא דר' ינאי משום דפשיטא ליה דמדרבנן קאמר ואסמכתא בעלמא הוא אלא פריך מקרא דכל חלב דהיינו קרא דמפקינן מיניה למסקנא דיש מעילה בקדשי מזבח: כט] מתו לא יהא אלא דאקדיש אשפה: ל] תיבת גדול נמחק: לא] הוא דבעינן העמדה והערכה וכי מתו לאו בר העמדה והערכה הם י"ל דשמא כו' העמדה והערכה כר"ש וראיה מדנקט מתו ולא נקט נשחטו דהוה משמע שלא היה בהם העמדה והערכה משמע שהטעם אינו משום דלאו בר העמדה והערכה הן אלא משום דכי מתו פקע קדושתייהו: לב] א"נ י"ל דמי לא עסקינן דהעמידן והעריכן: לג] משום דלא מהני מידי דאין פודין תיבות דאמר אין נמחק: לד] ואפילו קדשי בדק הבית כדאמרינן בפרק כל שעה איכא איסורא תיבות דליכא מעילה ל"ש ונמחק: לה] לכלבים אין פודין אבל לשאר הנאות פודין כדאמר בקדשי בדק הבית: לו] מעילה וא"ת מ"מ הא אמרינן קדשים שמתו יקברו וכן אמרינן בב"ק שור פסולי המוקדשין שנפל לבור דנבלתו לא הויא לבעלים משום דאין פודין ולפי מה שפי' אמאי והא אמרי' דשאר הנאות מותרות וי"ל דשאני התם דאיכא קדושת הגוף וא"כ איסור דאין פודין הוי מן התורה ומש"ה דין הוא דשאר הנאות נמי אסורות אבל הכא קדשי בדק הבית דליכא אלא קדושת דמים ואם כן איסור דאין פודין לא הוי אלא מדרבנן ומשום בזיון קדשים ומש"ה דין הוא דפודין בשאר הנאות וכן פירש פרק כל שעה: לז] מתיבת וי"מ עד תיבת וא"ת והאיך נמחק: לח] מיניה דיש מעילה בבשר קדשי: לט] לשם ס"א יש בהן מעילה אע"ג דאיכא בבשר שאינו כלל לגבוה א"כ מההיא קרא דכל חלב דאימורי קדשים קלים יש בהם מעילה אע"ג דיש בהם הבשר שאינו כלל לגבוה א"כ לא תיבת אלמא ל"ש ונמחק: מ] קדשים אפילו בבשר קדשי קדשים כל זמן שאין בהן היתר לכהנים דהיינו קודם זריקה כן:

עין משפט נר מצוה

א א מיי' פ"ה מהלכות מעילה הלכה ג:

ב ב מיי' פי"ח מהלכות פסה"מ הל' יא:

ג ג מיי' פ"ה מהלכות מעילה הלכה ב:

ד ד מיי' פ"א מהלכות מעילה הלכה ב:

תורה אור השלם

1. נֶפֶשׁ כִּי תִמְעֹל מַעַל וְחָטְאָה בִּשְׁגָגָה מִקָּדְשֵׁי יְיָ וְהֵבִיא אֶת אֲשָׁמוֹ לַייָ אַיִל תָּמִים מִן הַצֹּאן בְּעֶרְכְּךָ כֶּסֶף שְׁקָלִים בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ לְאָשָׁם: ויקרא ה טו

2. וְהִקְטִירָם הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחָה לֶחֶם אִשֶּׁה לְרֵיחַ נִיחֹחַ כָּל חֵלֶב לַייָ: ויקרא ג טז

מוסף רש"י

קדשי קדשים ששחטן בדרום. אע"ג דדינן לישחט בצפון לא יצאו מקדושתן לגבי מעילה, שהנהנה מהן שוה פרוטה מעל (לעיל ב.). **כשהיא חיה לא מעל עד שיפגום.** עד שיחסר ממנו, דכיון דקדושת דמים היא לא מעל עד שיחסר מדמיה, כגון שתלש מן הצמר או שחרש בה והכחישה, דכיון דבעלת מום היא קיימא לדמיה וקי"ל כל העומד לדמים אין מועלין בו עד שיחסר מדמיו, אבל כל שאינו עומד לדמים, כגון כוס של זהב של הקדש, כיון שנהנה בו אע"פ שלא חיסרו מעל וכשהיא מתה דלאו לדמי קיימא דאין פודין את הקדשים להאכילן לכלבים, כיון שנהנה בשוה פרוטה מעל, אע"פ שלא חיסרו (לעיל ב:). **כל חלב לה'.** בקדשים קלים כתיב, ולהכי כתיב בהו לה' למימרא דקדשי ה' קרינא ביה לענין מעילה (חולין קיז. ובעי"ז כריתות כג:). **יצאו מידי מעילה דבר תורה.** דלא קדשי ה' נינהו, דלא חזו לגבוה, וקדושת דמים נמי לית בהו, דאין פודין את הקדשים להאכילם לכלבים (לעיל יב.) אבל מדרבנן אית בהו מעילה (לעיל ב.).

רבינו גרשום

קדשי מזבח מצטרפין זה עם זה למעילה. אם נהנה משני קדשי מזבח בשוה פרוטה מעל ומצטרפין זה עם זה לכזית: לחייב עליהן משום אוכל פיגול או נותר או טמא. או לחייב למעלה כזית בחוץ: קדשי בדק הבית מצטרפין זה עם זה למעילה. אבל פיגול ונותר אין בהן דהני לא נהגי בקדשי בדק הבית דקדושת דמים נינהו: וקדשי מזבח וקדשי בדק הבית מצטרפין זה עם זה למעילה. אבל לא לדבר אחר כדאמרן משום הכי קא פליג לה למתניתין קדשי מזבח בפני עצמו וקדשי בדק הבית בפני עצמו: אמר ר' ינאי מחוורתא. הכי קאמר מחוור ומבורר הוא לי שאין חייבין משום מעילה אלא על קדשי בדק הבית בלבד כו': בדרבנן. כלומר מדרבנן הוא דאית בהו מעילה בקדשי מזבח ולא מדאורייתא: הנהנה מן החטאת כשהיא חיה לא מעל עד שיפגום. כגון שרכב עליה והכחישה ואמרינן בפרקין דלקמן דבחטאת בעל מום מיירי דקיימא לפדייה שהרי הפסיד את ההקדש שהפחיתה מדמיה וכשהיא מתה כיון שנהנה ממנה אפילו בלא פגם מעל דלא קיימא לפדייה שאין פודין את ההקדש להאכילה לכלבים: מדרבנן א) נמי מעל. יצאו מעילה דבר תורה משום דכתיב וחטאה בשגגה מקדשי ה' וכיון דמתו לא חזו לה': במאי. קא מיירי עולא אי בקדשי בדק הבית מיירי אפילו כי מתו לא יצאו מידי מעילה: לא יהא אלא דאקדיש אשפה. כלומר כי היכי דאשפה קדשה לדמיה הכי נמי אם מקדיש בהמה לאחר מיתתה לבדק הבית מי לא קדשה לדמיה ואית בה מעילה. אלא פשיטא דבקדשי מזבח מיירי ולאחר מיתה יצאו מידי מעילה מכלל דבחייהן יש בהן מעילה דבר תורה וקשיא לר' ינאי: אמר לך ר' ינאי. אין ודאי בקדשי מזבח אית בהו מעילה אבל מהאי קדשי ה' דנפש כי תמעול מעל לה' [לא] שמעינן מיניה אלא קדשי בדק הבית דמיוחדין לה' אלא מקרא אחרינא ילפינן דקדשי מזבח אית בהו מעילה דכתיב ואיש כי יאכל קדש בשגגה ויסף חמישיתו עליו בכל קדש

א) נראה דל"ל הך מעל דקאמר נמי מדרבנן קאמר.